

מסורת הש"ס

א' אלוטור הא... דקמני מתניתין דאינו כשר להניע והלנינו אחר... (א) לקמן נל... ומיהו חו... (ב) והכסף משנה הפתוח רבי... (ג) אשכנזי אמר חייב וכו' וספק... (ד) המהרי"ם כתיב אשכנזי שאל... (ה) כחולו לגבי ר' יוחנן עב"ל... (ו) ב"ק י"ט: ועפ"י ק"י... (ז) לקמן ע"פ. פוסק ח"י: הל"ס... (ח) פ"ד מ"ב (ט) משנה י"ח... (י) ג' ז' חלה (יא) דף י"א: (יב) הל"ס כ"ב פ"ב.

הגהות הב"ח

(א) ש"י ד"ה ה"א וכו' דהניח. ג"כ חשיבה פ"ס קדש המזבח דף י"א:

גליון הש"ס

נב' יאזכא איהו. ענין זה נהר דף ט' ע"א: שם ר"ל אמר חייב. מנעך משנה פ"ח הל"ס ג' הלכות שנת הברכה ר' אשכנזי: רוב"ש ר"ה ואמר ח"ס וכו' דהניח ח"י חשיבה פ"ס פ"ד מ"ב דהל"ס וכו' ח"ס:

כלל גדול פרק שביעי שבת

עו.

עין משפט
גר מצוה

עב א ב מ"י פ"ח מהל שבת ל"ג: ג (מ"י) ס"ס:

רבינו הגאון

ר"י שמעון בן אלעזר מחסרי מדבריהם דקאמר כל שאינו כשר להניע ואין מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו וכו' אחר והוציא נתייב המוציא ממחשבת המצניעו. ואפי"ן שאינו כשר להצניעו ואין מצניעין כמיהו חייב עליו. והבן אמר אינו חייב בפחות כשישיר אלא המצניעו. חמו הכללות ובאנו לפרש שיצו ההוצאה. המוציא תבן כמלאו פי פיה. ענה. (שהוא) הן הקטנות וקשה ממנו. שיעור כמלאו פי פיה. כמלאו פי פיה. כמלאו פי פיה. עשבים כמלאו פי פיה. לענין המוציא תבן כמלאו פי פיה לנבל. ה"ל כ"ר"ע אל פ"ג דחייב שזה הוא שיעור ההוצאה. ולא איכפת לן [וא] לנבל נתייב והוציא או לפיה. אלא כי פליגי ר' יוחנן ור' אושעיה במוציא עצה כמלאו פי פיה פ"ה. ועיקר הדבר שאין העצה מאכל פיה. ואין שיעור כמלאו פי פיה אלא כמלאו כמלאו פיה וכו' המוציא לפיה אפ"ל. ר' אושעיה סבר אכילה ע"י הדחק שבה אכילה. אפי"ן שאין פרה אוכלת אוחו כדרכה. אלא כיון שאוכלת אוחו ע"י הדחק וישנו מלא פיה (וה"ל) כ"ר אכילה ש"ע הדחק לאו שמה אכילה וד"ה פטור. [ולענין] ה"ה התנן אין מצטרפין לו גם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן. א"ר יוסי בר' הניח א"ר מצטרפין לחמור שבתן אבל מצטרפין לקל שבתן. א"ר התניא עמיר תשבים. א"ר יש בין שבתן כמלאו פי פיה מצטרפין. כי החמור משלים לקל חייב. אבל א"ר אין בתן כמלאו פי פיה. אפי"ן שיש בתן כמלאו פי פיה. ה"ה. שטור שאין מצטרפין. כי אין הקל משלים לחמור. וכן עשבים משלים לתבן ואין התבן משלים לעשבים. ומקשינן ה"ה חמור בני דלא שוו בשיעוריהן להדור דמצטרפין. והלא הבג והשק העור לענין טעמא שילא שוו שיעוריהן. א"ר: ה"ה חמור והשק מצטרפין. והשק העור והשק מצטרפין. והשק העור והשק מצטרפין. דקתני פ"א א"ר שמעון מה טעם הוציא וראוין ליטמא מושב. ר' יוחנן ליטמא מושב. א"ר לא הוה ראוין ליטמא מושב לא הוה מצטרפין. משום שלא שוו בשיעוריהן להדור. וא"כ חייב קאמר ר' יוסי בר' הניח מצטרפין לקל שבתן. והבין ה"ה ר' יוסי שלא יצטרפו כל עיקר.

לאדם עשיר שאין דרכו להניע ומכל נרץ לפרש כמו שפירש כאן דלי מיירי כמצינעין לאחור דבר עלמא שמפורש במשנה כמו שפירש התם א"ס כן כוליה הוה מצי למימר דפ' המניעין (לקמן י"ג) לרפואה ככל שהוה ואמרו כ"ר"ש מנלן קאמר התם נגמ' הא דלא כר"ש כי היכי דקאמר (דף ק"ג). הא דלא כר"ש בן אלעזר ומהתם נמי יש לדקדק דל"י שמעון סתם בני אדם שניעין להצניעו מייחייב אפי"ן לא להניע מדקתני המניעין לרע כו' וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו משמע בלא הזנעה וכו"ר"ש נמי אמר דפ"י ואין לפרש דנעשיר שאין דרכו להניע לא מייחייב לר"ש אפי"ן בהצניעו דהא אמר דממוציא א"ר דמ"א צמזמא אכל צמזמא כל שהו ר"ש אומר ד"ר"ש צמזמא כו' ומפרש מניע דנע"ן בתלמוד שאמר לו כו' דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעיה רביה אין אי לא לא ודומיא דב"ב נראה דהו' מניע דר"ש דתליא בהצניעו דאחור הזנעה היינו נעשיר קשה לרש"י דמהאי טעמא דקאמר הכא מתני' דלא כר"ש משום דמתני' סתמא קמני דחייב משמע של כל בני אדם חייבין עליו אפי"ן אומן שאין חשוב לכן שיעור זה מהאי טעמא נמי הוה ליה למימר בההיא דפרק המניעין דהוה דלא כר"ש ושמה י"ל דהכא דנקט לפרושי הוה ליה לפרושי טפי: אב"ה ע"י הדחק א"ר שמה אב"ה. והא דלמך צ"י כי"ד הרגל (כ"ב דף י"ט). אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ר"מ לענין מצניעין דלא חשיבין ליה משונה אכל לאחשונה לענין שנת לא חשיבא אכילה. והא דקאמר דמניעין כמלאו פי פיה ולא נקט כדכתיב להצניעו דמניעין אכילה טעם זה חכמים שיעור זה דאי נקט כדכתיב להצניעו דמניעין אכילה טעם זה חכמים שיעור זה: מפני שא"ר שוו בשיעוריהם. אכל אומן ששוו כגון עמור ועלי שום ועלי זבלים לחים מצטרפין וכן שיעוריהן. חמור לקל כגון תבן לענה למלא פי גמל ואפי"ן לא יהא תבן ראו דקאמר דה"ה חמור והשק והשק מצטרפין ואין מצטרפין שבתן אלא מצטרפין מו ד' והעור ה' על ה' מפני ג' על ג' והשק ד' על הבגד והשק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר"ש מה טעם מפני שראוין ליטמא מושב טעמא דראוין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא אמר רבא ה"ה

שמתוך לקמן הצנעה היינו מקום פירוש מילתיה דר"ש צמזמא לאחור דבר עלמא שמפורש במשנה כמו שפירש התם א"ס כן כוליה הוה מצי למימר דפ' המניעין (לקמן י"ג) לרפואה ככל שהוה ואמרו כ"ר"ש מנלן קאמר התם נגמ' הא דלא כר"ש כי היכי דקאמר (דף ק"ג). הא דלא כר"ש בן אלעזר ומהתם נמי יש לדקדק דל"י שמעון סתם בני אדם שניעין להצניעו מייחייב אפי"ן לא להניע מדקתני המניעין לרע כו' וכל אדם אין חייבין עליו אלא כשיעורו משמע בלא הזנעה וכו"ר"ש נמי אמר דפ"י ואין לפרש דנעשיר שאין דרכו להניע לא מייחייב לר"ש אפי"ן בהצניעו דהא אמר דממוציא א"ר דמ"א צמזמא אכל צמזמא כל שהו ר"ש אומר ד"ר"ש צמזמא כו' ומפרש מניע דנע"ן בתלמוד שאמר לו כו' דבר שאינו חשוב לכל אי אצנעיה רביה אין אי לא לא ודומיא דב"ב נראה דהו' מניע דר"ש דתליא בהצניעו דאחור הזנעה היינו נעשיר קשה לרש"י דמהאי טעמא דקאמר הכא מתני' דלא כר"ש משום דמתני' סתמא קמני דחייב משמע של כל בני אדם חייבין עליו אפי"ן אומן שאין חשוב לכן שיעור זה מהאי טעמא נמי הוה ליה למימר בההיא דפרק המניעין דהוה דלא כר"ש ושמה י"ל דהכא דנקט לפרושי הוה ליה לפרושי טפי: אב"ה ע"י הדחק א"ר שמה אב"ה. והא דלמך צ"י כי"ד הרגל (כ"ב דף י"ט). אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ר"מ לענין מצניעין דלא חשיבין ליה משונה אכל לאחשונה לענין שנת לא חשיבא אכילה. והא דקאמר דמניעין כמלאו פי פיה ולא נקט כדכתיב להצניעו דמניעין אכילה טעם זה חכמים שיעור זה דאי נקט כדכתיב להצניעו דמניעין אכילה טעם זה חכמים שיעור זה: מפני שא"ר שוו בשיעוריהם. אכל אומן ששוו כגון עמור ועלי שום ועלי זבלים לחים מצטרפין וכן שיעוריהן. חמור לקל כגון תבן לענה למלא פי גמל ואפי"ן לא יהא תבן ראו דקאמר דה"ה חמור והשק והשק מצטרפין ואין מצטרפין שבתן אלא מצטרפין מו ד' והעור ה' על ה' מפני ג' על ג' והשק ד' על הבגד והשק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר"ש מה טעם מפני שראוין ליטמא מושב טעמא דראוין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא אמר רבא ה"ה

א"ר אלעזר הא דלא כר"ש בן אלעזר דתניא כלל אמר ר' שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניעו ואין מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו וכו' אחר והוציא נתייב המוציא תבן כמלאו פי פיה עצה כמלאו פי גמל עמור כמלאו פי מלה עשבים כמלאו פי גדי עלי שום ועלי בצלים לחים כדכתיב ויבשים כמלאו פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: גמ' מאי עצה אמר רב יהודה תבן של מוני קמנית כי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלאו פי פיה לגמל ר' יוחנן אמר חייב ר"ש בן לקיש אמר פטור באורתא א"ר יוחנן הכי לצפרא הדר ביה אמר רב יוסף שפיר עבד דהדר דהא לא חוי לגמל א"ל אביי ארביה כדמעיקרא מסתברא דהא חוי לפרה אלא כי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלאו פי פיה לגמל דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלאו פי פיה לפרה ויפ"כא איתמר ר' יוחנן אמר פטור ר"ש לקיש אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה ר"ש לקיש אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה: עמור כמלאו פי מלה: והתניא כדכתיב ויבשים לחים כדכתיב ויבשים כמלאו פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: אמר ר' יוסי בר' חנינא אין מצטרפין לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן וכל דלא שוו בשיעוריהן מו מצטרפין והתנן הבגד ג' על ג' והשק ד' על ד' והעור ה' על ה' מפני ג' על ג' ותני עלה הבגד והשק והשק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר"ש מה טעם מפני שראוין ליטמא מושב טעמא דראוין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא אמר רבא ה"ה

א"ר אלעזר הא דלא כר"ש בן אלעזר דתניא כלל אמר ר' שמעון בן אלעזר כל שאינו כשר להצניעו ואין מצניעין כמיהו והוכשר לזה והצניעו וכו' אחר והוציא נתייב המוציא תבן כמלאו פי פיה עצה כמלאו פי גמל עמור כמלאו פי מלה עשבים כמלאו פי גדי עלי שום ועלי בצלים לחים כדכתיב ויבשים כמלאו פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: גמ' מאי עצה אמר רב יהודה תבן של מוני קמנית כי אתא רב דימי אמר המוציא תבן כמלאו פי פיה לגמל ר' יוחנן אמר חייב ר"ש בן לקיש אמר פטור באורתא א"ר יוחנן הכי לצפרא הדר ביה אמר רב יוסף שפיר עבד דהדר דהא לא חוי לגמל א"ל אביי ארביה כדמעיקרא מסתברא דהא חוי לפרה אלא כי אתא רבין אמר המוציא תבן כמלאו פי פיה לגמל דכולי עלמא לא פליגי דחייב כי פליגי במוציא עצה כמלאו פי פיה לפרה ויפ"כא איתמר ר' יוחנן אמר פטור ר"ש לקיש אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה ר"ש לקיש אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה: עמור כמלאו פי מלה: והתניא כדכתיב ויבשים לחים כדכתיב ויבשים כמלאו פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן: אמר ר' יוסי בר' חנינא אין מצטרפין לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן וכל דלא שוו בשיעוריהן מו מצטרפין והתנן הבגד ג' על ג' והשק ד' על ד' והעור ה' על ה' מפני ג' על ג' ותני עלה הבגד והשק והשק והעור העור והמפץ מצטרפין זה עם זה ואמר ר"ש מה טעם מפני שראוין ליטמא מושב טעמא דראוין ליטמא מושב אבל אין ראוי ליטמא מושב לא אמר רבא ה"ה